

เศรษฐศาสตร์มหภาค

เศรษฐศาสตร์ คืออะไร ?

เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์แห่งการบริหารจัดการ หรือการเลือกจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ หรือประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และประเทศชาติ เนื่องจากทรัพยากรมีจำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด

เศรษฐศาสตร์มหภาค คืออะไร ?

เศรษฐศาสตร์จุลภาค เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของบุคคลและครัวเรือน ซึ่งจะกล่าวถึงเฉพาะส่วนย่อย ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น (เป็นเรื่องเล็ก ๆ ใกล้ตัวเรา)
เช่น พฤติกรรมผู้บริโภค การกำหนดราคา เป็นต้น

เศรษฐศาสตร์มหภาค จะเป็นการศึกษากิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาพรวม หรือในระดับประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาในระดับกว้าง เพราะไม่ได้ส่งผลกระทบต่อใครเพียงคนเดียวเท่านั้น แต่จะกระทบกับคนทุกคนในภาพรวม เพื่อให้เห็นภาพมากขึ้น มาดูตัวอย่างกันดีกว่า

- พลอยเงินหมดตั้งแต่กลางเดือน จนไม่มีเงินซื้อข้าวกิน – ไม่เป็นเศรษฐศาสตร์มหภาค เพราะไม่ส่งผลกระทบต่อคนอื่น
- ประเทศไทยประสบปัญหาเงินฝืด ส่งผลให้อัตราการว่างงานสูงขึ้น – เป็นเศรษฐศาสตร์มหภาค เพราะส่งผลกระทบต่อทุกคนในประเทศ (ธุรกิจปิดตัว ว่างงานหางานทำไม่ได้ ส่งผลให้รายได้ครัวเรือนไม่เพียงพอและส่งผลกระทบต่อหน่วยเศรษฐกิจอื่น ๆ)

เนื้อหาเศรษฐศาสตร์มหภาคที่ควรรู้

รายได้ประชาชาติ คืออะไร ?

รายได้ประชาชาติ หมายถึง มูลค่าที่เป็นตัวเงินของสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย ตามราคาตลาด ที่ผลิตขึ้นด้วยทรัพยากรของประเทศในระยะเวลา 1 ปี ซึ่งตัวเลขรายได้ประชาชาติมีความสำคัญมาก เพราะรัฐบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จะนำตัวเลขนี้ไปศึกษาสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศ และใช้กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ การเงิน และการคลังของประเทศ

โดยในการคำนวณรายได้ประชาชาตินั้น จะมีตัวเลขที่เกี่ยวข้องเยอะมาก แต่ที่น้อง ๆ ควรรู้จัก และเรามักจะเจอในข้อสอบบ่อย ๆ มีอยู่ 2 อย่าง นั่นคือ

- **GDP (Gross Domestic Product) หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ** คือ เครื่องมือที่ใช้วัดว่า ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ มีผลผลิตสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตมาเป็นมูลค่ารวมเท่าไร โดย GDP จะไม่ได้สนใจว่า เจ้าของปัจจัยการผลิตเป็นคนชาติไหน แต่จะนับในเขตพื้นที่นั้น ๆ เช่น GDP ของประเทศไทยก็จะนับรวมทั้งหมดในประเทศไทย แม้ว่าคนผลิตจะเป็นคนจีน คนลาว หรือคนฝรั่งเศสก็ตาม
- **GNP (Gross National Product) หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ** จะวัดมูลค่าของสินค้าและบริการที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตของเศรษฐกิจนั้น ๆ โดยไม่สนใจว่าจะนำไปผลิตในประเทศหรือนอกประเทศ เช่น GNP ของคนไทย ไม่ว่าคนไทยคนนั้นจะทำงานในประเทศหรือต่างประเทศ ก็จะนับรวมทั้งหมด โดยน้อง ๆ สามารถแยกทั้งสองอย่างนี้ได้ง่าย ๆ ว่า
 - GDP - นับประเทศ
 - GNP - นับคน

เงินฝืด คืออะไร ?

ภาวะเงินฝืด คือ เงินหมุนเวียนในระบบน้อยลง ราคาสินค้าและบริการลดต่ำลงเรื่อย ๆ เพราะปริมาณสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผลิตมานั้นมีมากกว่าความต้องการซื้อของคนในประเทศ

อาจจะมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น คนไม่กล้าใช้เงิน เพราะเกิดสภาวะความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ (เช่น โรคระบาดหรือสงคราม ทำให้คนต้องเก็บเงินไว้ใช้เมื่อจำเป็น) และไม่มีการลงทุนจากต่างประเทศ (เงินไม่เข้ามาหมุนเวียนในระบบ)

ซึ่งน้อง ๆ อาจจะคิดในใจว่า ถ้าราคาสินค้าและบริการถูกลง ก็น่าจะดีกับเราที่เป็นผู้บริโภค เพราะเราจะได้ซื้อของถูก แต่พี่ขอบอกเลยว่า ไม่ใช่แบบนั้นน้า เพราะถ้าเกิดภาวะเงินฝืดไปเรื่อย ๆ จะทำให้เศรษฐกิจในภาพรวมชะลอตัว เพราะผู้ผลิตได้กำไรลดลง จนในที่สุดผู้ผลิตก็จะลดการจ้างงาน ทำให้คนตกงานเพิ่มขึ้น

เงินเฟ้อ คืออะไร ?

ภาวะเงินเฟ้อ คือ เงินหมุนเวียนในระบบเพิ่มขึ้น ราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะความต้องการซื้อมีมาก แต่ปริมาณสินค้าและบริการที่ผลิตออกมาไม่พอกับความต้องการ ซึ่งสิ่งนี้เกิดจากความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจหรือพูดง่าย ๆ ก็คือ คนกล้าใช้เงินนั่นเอง

แม้สถานการณ์เงินเฟ้อจะดูเป็นเรื่องที่ดี เพราะถือว่าเป็นการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ (คนกล้าซื้อของ ผู้ผลิตก็อยากลงทุน) แต่ในความจริงแล้ว ถ้าเกิดภาวะเงินเฟ้อมากเกินไป ก็จะส่งผลเสีย เพราะราคาสินค้าที่แพงขึ้นเรื่อย ๆ

สุดท้ายแล้ว คนที่มีรายได้ประจำ ก็จะเดือดร้อน (เงินเดือนเท่าเดิม แต่ของแพงขึ้น) ทำให้ธนาคารกลางและรัฐบาล ต้องออกนโยบายการเงินและการคลังเพื่อดูแลอัตราเงินเฟ้อให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

เงินฝืด VS เงินเฟ้อ		
ต่างกันยังไง ?		
	เงินฝืด	เงินเฟ้อ
เงินหมุนเวียนในระบบ	น้อยลง ↓	มากขึ้น ↑
ราคาสินค้าและบริการ	ต่ำลง ↓	สูงขึ้น ↑
ปริมาณสินค้าและบริการ	มากกว่าความต้องการซื้อ	น้อยกว่าความต้องการซื้อ
สภาพเศรษฐกิจ	ชะลอตัว	ขยายตัว

นโยบายการคลัง คืออะไร ?

นโยบายการคลัง คือ เครื่องมือของรัฐบาล ที่ใช้ในการดูแลเศรษฐกิจของประเทศ โดยการใช้
นโยบายการคลัง จะมีหลัก ๆ อยู่ 2 อย่าง คือ การใช้จ่าย (รายจ่ายต่าง ๆ ของรัฐบาล)
และการจัดเก็บภาษี (รายได้ของรัฐบาล) ซึ่งรัฐบาลจะใช้นโยบายการคลังแบบไหนก็จะสอดคล้อง
กับภาวะเงินฝืด และภาวะเงินเฟ้อด้วย โดยแบ่งได้เป็น 2 แบบ ตามนี้

- **นโยบายการคลังแบบขยายตัว** ใช้เมื่อต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจ หรือต้องการเพิ่มปริมาณเงินเข้าไปในระบบเศรษฐกิจ โดยจะนำมาใช้เมื่อต้องการแก้ปัญหาเงินฝืด (นึกภาพตามว่าเงินในระบบมีน้อย รัฐบาลต้องการเพิ่มเงินเข้าไป)

ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ลดภาษีให้ประชาชน (จะได้มีเงินเหลือใช้มากขึ้น) การแจกเงินหรือโอนเงินให้ประชาชนโดยตรง เช่น แจกเบี้ยผู้สูงอายุ แจกเงินคนจน เงินดิจิทัลวอลเล็ต ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ประชาชนมีเงินในมือเพิ่มขึ้นจนนำไปใช้จ่ายซื้อของนั่นเอง

- **นโยบายการคลังแบบหดตัว** ใช้เมื่อต้องการชะลอเศรษฐกิจ หรือต้องการดึงเงินออกจากระบบ โดยจะนำมาใช้เมื่อต้องการแก้ปัญหาเงินเฟ้อ (นึกภาพตามว่า เงินในระบบมีมาก รัฐบาลต้องการดึงเงินออกมา)

สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเพิ่มภาษี (เก็บเงินจากประชาชนมากขึ้น) หรือการลดค่าใช้จ่ายของรัฐบาล (ไม่นำเงินไปแจก หรือลงทุน) ซึ่งจะส่งผลให้การผลิตและการจ้างงานลดลง เงินในระบบก็จะลดลงตามนั่นเอง

นโยบายการคลัง คืออะไร ?

นโยบายการเงิน คือ เครื่องมือของธนาคารกลาง ที่ใช้ในการดูแลเศรษฐกิจของประเทศ โดยจะเกี่ยวข้องกับอัตราดอกเบี้ย ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ และอัตราการแลกเปลี่ยน ซึ่งมีอยู่ 2 รูปแบบ ก็คือ

- **นโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย** มักจะใช้เมื่อเศรษฐกิจซบเซา หรือต้องการแก้ปัญหาเงินฝืด เช่น ลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ลดลง นื่อง ๆ ลองนึกภาพตามว่า ถ้าดอกเบี้ยเงินกู้ลด คนก็จะอยากกู้ไปลงทุนเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจก็จะเติบโตขึ้น ในทางเดียวกัน เมื่อดอกเบี้ยเงินฝากลดลง คนก็จะไม่อยากเก็บเงิน นำเงินมาใช้จ่ายลงทุน ก็จะกระตุ้นเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ยังมีวิธีการอื่น ๆ ด้วย เช่น การซื้อคืนพันธบัตร การลดเงินสำรองระหว่างประเทศ เป็นต้น
- **นโยบายการเงินแบบตึงตัว** มักจะใช้เมื่อเศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็ว หรือต้องการแก้ปัญหาเงินเฟ้อ เช่น เพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ซึ่งจะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้เพิ่มขึ้น สิ่งที่จะเกิดตามมา คือ คนจะไม่อยากกู้เงินเพราะดอกเบี้ยแพง ทำให้การลงทุนลดลง ในทางเดียวกัน เมื่อดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่ม คนก็จะอยากเก็บเงินไว้มากขึ้นนั่นเอง นอกจากนี้ยังใช้วิธีการอื่น ๆ ได้ เช่น การขายพันธบัตรรัฐบาล การเพิ่มเงินสำรองระหว่างประเทศ เป็นต้น

นโยบายการคลัง VS นโยบายการเงิน ต่างกันยังไง ?

- นโยบายการคลังดำเนินการโดยรัฐบาล แต่นโยบายการเงินดำเนินการโดยธนาคารกลาง
- นโยบายการคลังเน้นการบริหารการใช้จ่ายและเก็บภาษี แต่นโยบายการเงินเน้นจัดการเงินในระบบเศรษฐกิจ
- นโยบายการคลังอาจทำได้ช้ากว่านโยบายการเงิน เพราะต้องรออนุมัติจากฝ่ายนิติบัญญัติ

การค้าระหว่างประเทศ คืออะไร ?

ทุกประเทศในโลกมีความแตกต่างกันทางด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ และความสามารถในการผลิต ซึ่งทำให้เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศขึ้น หรือที่เรา มักจะได้ยินกันว่า การค้าระหว่างประเทศ

โดยการค้าระหว่างประเทศนั้น จะสร้างประโยชน์หลายอย่าง เช่น การตอบสนองสินค้า ตามที่ต้องการ การแข่งขันกันด้านคุณภาพ การเกิดความชำนาญเฉพาะอย่าง

พียกตัวอย่างให้น้อง ๆ เห็นภาพชัดขึ้น คือ ถ้าเราอยากกินเนื้อแกะ แต่ในประเทศของเรา ไม่มีเนื้อแกะ เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศขึ้น เราก็จะสามารถนำเข้าเนื้อแกะได้ และประเทศที่ต้องการส่งออกเนื้อแกะก็จะแข่งขันกันพัฒนาเนื้อแกะในประเทศของตนเอง จนเกิดความชำนาญนั่นเอง

นโยบายการค้าระหว่างประเทศ คืออะไร ?

ต่อจากหัวข้อที่แล้ว เมื่อทั่วโลกเกิดการค้าระหว่างประเทศขึ้น รัฐบาลในแต่ละประเทศจึงต้องนำ นโยบายการค้าระหว่างประเทศมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศของตนเอง โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 นโยบาย คือ

- **นโยบายการค้าเสรี** คือ เปิดให้ติดต่อดำขายกันเสรี ไม่กีดกันทางการค้า เช่น ไม่เก็บภาษี ไม่กำหนดโควตาสินค้า
- **นโยบายการค้าคุ้มกัน** คือ รัฐบาลเข้าไปแทรกแซง หรือกีดกันทางการค้า เช่น การตั้งกำแพงภาษี การควบคุมสินค้า และการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ค้าภายในประเทศ

ค่าเงินบาทแข็งหรืออ่อนค่า คืออะไร ?

นอกจากการค้าระหว่างประเทศแล้ว ยังมีสิ่งที่เรียกว่า “การเงินระหว่างประเทศ” ในเศรษฐศาสตร์มหภาคอีกด้วย โดยคำที่น้อง ๆ น่าจะเคยได้ยินกันบ่อย ๆ คือ คำว่าค่าเงินบาทแข็งหรืออ่อนค่า

ซึ่งหลายคนอาจจะสงสัยว่า เอ๊ะ เงินที่อยู่ในมือเราจะอ่อนลงหรือจะแข็งขึ้นได้อย่างไร คำตอบง่าย ๆ ก็คือ ค่าเงินนั้น ไม่จำเป็นต้องเท่าเดิมเสมอไป สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่การที่เราจะรู้ได้ เราต้องนำ ค่าเงินของสกุลที่เราใช้ไปเปรียบเทียบกับสกุลเงินอื่นก่อน ซึ่งส่วนมากเรามักจะนำไปเทียบกับ ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ถ้าน้อง ๆ ยังไม่เห็นภาพ งั้นมาดูสถานการณ์ตัวอย่างกัน

สถานการณ์ที่ 1 : วันที่ 14 มีนาคม 2568 นำเงิน 30 บาท ไปแลกได้ 1 ดอลลาร์สหรัฐ
วันที่ 14 เมษายน 2568 นำเงิน 35 บาท ไปแลกได้ 1 ดอลลาร์สหรัฐ
จากสถานการณ์นี้ คือ ค่าเงินบาทอ่อนค่าลง เพราะเราต้องใช้เงินบาทมากขึ้น
ในการแลกเงินดอลลาร์สหรัฐ

สถานการณ์ที่ 2 : วันที่ 14 มีนาคม 2568 นำเงิน 30 บาท ไปแลกได้ 1 ดอลลาร์สหรัฐ
วันที่ 14 เมษายน 2568 นำเงิน 25 บาท ไปแลกได้ 1 ดอลลาร์สหรัฐ
จากสถานการณ์นี้ คือ ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น เพราะเราใช้เงินบาทน้อยลง ในการแลกเงินดอลลาร์สหรัฐ

จุดสำคัญเลย คือ การที่ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นหรืออ่อนค่าลงนั้น จะส่งผลกระทบต่อหน่วยต่าง ๆ
ในเศรษฐกิจที่แตกต่างกันออกไป นื่อง ๆ ลองคิดตามว่าใครที่จะได้ประโยชน์
หรือเสียประโยชน์จากสถานการณ์นี้

เฉลยคือ หากค่าเงินบาทแข็งค่า คนที่ได้ประโยชน์ก็คือผู้ที่นำสินค้าเข้ามาในประเทศ
เพราะสามารถลดต้นทุนได้ (ใช้เงินบาทน้อยลง ในการซื้อของเท่าเดิม)

แต่ในทางตรงกันข้าม คนที่เสียประโยชน์ก็คือผู้ส่งออก เพราะรับเงินจากต่างประเทศ
ทำให้นำมาแลกเป็นเงินไทยได้น้อยลง ซึ่งหากเปลี่ยนสถานการณ์เป็นค่าเงินบาทอ่อนค่าลง
ผู้ที่ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ก็จะสลับกัน

“วิธีที่ดีที่สุดในการทำนายอนาคตของเรา
ก็คือการสร้างมันขึ้นมาด้วยตัวเราเอง”

- ครูกอล์ฟ -

สนใจติววิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม online.smartmathpro.com

